

Reforma školství, učňovské a technické vzdělávání

V Praze dne 15. července 2014

Předkládací zpráva

Výkonná místopředsedkyně RHSD ČR a ministryně práce a sociálních věcí **Mgr. Michaela Marksová** na základě rozhodnutí předsedy RHSD ČR, předsedy vlády ČR **Mgr. Bohuslava Sobotky** požádala dopisem doručeného dne **8. července 2014** (Č. j.: 2014/44542-5) ministra školství, mládeže a tělovýchovy **PhDr. Marcela Chládky, MBA** o zpracování materiálu „*Reforma školství, učňovského a technického vzdělávání*“. Tento materiál má být zaslán na Sekretariát RHSD ČR **nejpozději do 15. července 2014**. Materiál bude projednán v Pracovním týmu RHSD ČR pro vzdělávání a lidské zdroje a následně na 111. Plenární schůzi RHSD ČR, která se uskuteční dne 28. července 2014.

Na základě výše uvedeného pokynu zpracovalo MŠMT **materiál**, který **představuje klíčové záměry MŠMT v oblasti reformních kroků v učňovském a technickém vzdělávání**. Materiál navazuje na dokument *Strategie vzdělávací politiky do roku 2020*, který byl dne **9. července 2014** **schválen vládou ČR**.

Intervence vzdělávací politiky by v následujících letech měly důsledně vycházet ze zhodnocení aktuálního stavu dané problematiky, zaměřovat se především na průběžné zvyšování kvality existujících institucí, kultivaci vztahů a posilování součinnosti mezi jednotlivými aktéry ve vzdělávání, a především vést ke zlepšování v oblasti výuky a učení. **Intervence v oblasti odborného vzdělávání se budou zaměřovat tak, aby vzdělávací systém zejména:**

- vytvářel bezpečné a stimulační prostředí a motivoval děti, žáky, studenty a další účastníky vzdělávání k učení v průběhu celého života,
- na základě znalosti potřeb trhu práce vytvářel základ pro dlouhodobou uplatnitelnost absolventů i podmínky k snazšímu přechodu na trh práce z těch částí vzdělávací soustavy, které své žáky a studenty pro bezprostřední uplatnění připravují.

Pro podporu kontinuity vzdělávací politiky MŠMT plánuje Národní radu pro vzdělávání jako odborný poradní orgán ministra školství, mládeže a tělovýchovy. Za účelem zlepšení komunikace mezi aktéry ve vzdělávání včetně široké veřejnosti ustavil ministr školství, mládeže a tělovýchovy tematicky zaměřené Národní kulaté stoly, jako stálou platformu pro otevřený a konstruktivní dialog nad záměry ministerstva s odbornou veřejností, sociálními partnery a se zástupci klíčových zájmových skupin ve vzdělávání.

Seznam použitých zkratk:

AK ČR	Agrární komora ČR
AKČR	Asociace krajů ČR
DV	další vzdělávání
DVPP	další vzdělávání pedagogických pracovníků
EK	Evropská komise
HK ČR	Hospodářská komora ČR
MMR	ministerstvo místního rozvoje
Mze	ministerstvo zemědělství
MZd	ministerstvo zdravotnictví
MŠMT	ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy
MPSV	ministerstvo práce a sociálních věcí
MPO	ministerstvo průmyslu a obchodu
MD	ministerstvo dopravy
MiZk	mistrovská zkouška
MZ	maturitní zkouška
NOK	Národní orgán kontroly
NÚV	Národní ústav pro vzdělávání
OV	odborné vzdělávání
RgŠ	regionální školství
RP	rozvojový program
RVP	rámcový vzdělávací program
SPD ČR	Svaz průmyslu a dopravy
SŠ	střední škola
ŠVP	školní vzdělávací program
ÚSC	Územní samosprávné celky
VOŠ	vyšší odborná škola
ZŠ	základní škola

Predikce kvalifikačních potřeb

Mezníky:

květen 2014	MŠMT za svůj resort zpracovalo materiál k diskuzi s partnery
červen 2014	projednání materiálu na Kulatém stole k odbornému vzdělávání
3. čtvrtletí 2014	projednání s dotčenými resorty a partnery

Mezi základní opatření k naplňování spolupráce školské a zaměstnavatelské sféry patří vytváření modelů spolupráce typu škola – zaměstnavatel - kraj, mj. s ohledem na predikce požadavků trhu práce a podpořit v dalším vývoji ty školy, které prokazatelně splňují kritérium spolupráce se sociálními partnery. Dále pak podpora sektorových dohod se zaměstnavateli v regionech o předpokládaných požadavcích na vývoj v oblasti pracovních sil.

Očekáváme, že predikce požadavků trhu práce bude mít zásadní význam:

- Při změnách oborové struktury a zápisech oborů vzdělání do rejstříku škol a školských zařízení**, které uskutečňuje ministerstvo na základě žádostí krajských úřadů.
- Pro financování odborného vzdělávání v rámci regionálního školství**, založeného na následujících principech:
 - centrálně podporovat obory vzdělání, které jsou významné pro konkurenceschopnost celé ČR;
 - poskytnutí prostředků krajům na podporu oborů vzdělání, které jsou perspektivní z hlediska jejich kraje/regionu; systémově finančně podporovat zejména ty počty žáků/studentů v jednotlivých oborech, které na základě predikce potřebujeme (ČR + jednotlivé kraje);
 - v ostatních případech použít regulovaný normativ a využívat další zdroje (zřizovatelů);
- Při vedení údajů o potřebě oborů vzdělání v následujících letech v dlouhodobých záměrech** vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy v rámci ČR a jejich rozpracování v dlouhodobých záměrech vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy jednotlivých krajů.

Má-li docházet k výrazným změnám proporcí oborové struktury, nelze vycházet pouze z okamžitých či okrajových, mikroregionálních problémů trhu práce. Je třeba zohlednit **strategické záměry resortů pro jednotlivá odvětví naší ekonomiky** a korigovat tak průběh makroekonomických a demografických veličin (v predikcích potřeb absolventů jednotlivých oborů nejde pouze o generační výměnu či mechanickou saturaci počtu pracovníků, kteří odcházejí do důchodu, novými absolventy). **MŠMT učiní své konkrétní kroky související s oborovou strukturou a financováním na základě konsensu založeného na spolupráci příslušných resortů a na jejich verifikaci predikcí vývoje potřeb trhu práce.** Řešení problematiky predikcí vývoje kvalifikačních požadavků trhu práce má výrazně nadresortní charakter a vyžaduje spolupráci dotčených resortů (MŠMT, MPSV, MPO, MZe, MMR, MD, MZdr), zástupců zaměstnavatelů (Svazem průmyslu a dopravy ČR, Hospodářskou a Agrární komorou ČR, Svazem obchodu a cestovního ruchu) a případně s dalšími sociálními partnery.

Přijímací zkoušky v oborech vzdělání s maturitní zkouškou

Mezníky:

červenec 2014	připraveno pokusné ověřování
2014/15	zahájení pilotní ověřování
2016/17	plánované přímé zavedení do vzdělávacího systému

V současné době zjišťované průměry známek na vysvědčeních ZŠ jsou po zavedení ŠVP příliš rozmanité, výsledky ze stávajících přijímacích zkoušek jsou poplatné potřebám konkrétní školy a není dostatečná motivace žáků základních škol odpovědněji zvažovat své schopnosti při výběru vzdělávací cesty.

Také s ohledem na dosavadní zkušenosti s dosahovanou úrovní znalostí a dovedností žáků základního vzdělávání přecházejících do středoškolského vzdělávání, a s ohledem na budoucí požadavky výstupu z maturitních oborů, se proto počítá se zavedením centrálně zadávaných zkoušek v rámci **přijímacího řízení do středních škol** (dále jen „škola“) s **využitím jednotných testů** jako součásti povinných přijímacích zkoušek do tohoto typu vzdělávání. Jde o využití jednotných testů z Českého jazyka a literatury a z Matematiky a její aplikace, kdy tyto testy budou rovněž celostátně vyhodnocovány. **Výsledek testů je tak doplněn** do kritérií přijímacího řízení s možností dalšího ověření předpokladů pro vlastní dodatečné zkoušky v rámci kritérií podle školského zákona.

Předpokládá se, že tato celostátní zkouška umožní ředitelům škol objektivněji zhodnotit způsobilost uchazečů v přijímacím řízení při zjišťování předpokladů pro studium v maturitních oborech ověřením zvládnutí obsahu učiva podle RVP ZV. Jeho důsledkem by mělo být ovlivnění stále vysokého procenta žáků (kteří ne vždy mají předpoklady) odcházejících do víceletých gymnázií (více než 12 %), což vede k oslabování II. stupňů ZŠ. Také by měl být ovlivněn poměrně vysoký stav přijímaných do oborů vzdělání s maturitní zkouškou - kolem 75 % ze všech žáků v daném populačním ročníku.

Přitom bude při přijímacím řízení stanovována úroveň úspěšnosti tohoto testu, i podíl jeho hodnocení na celkovém hodnocení uchazeče; tyto údaje mají být školami zveřejňovány. Dává se tak možnost školám u oborů středního vzdělání s maturitní zkouškou zjistit, zda přijímají uchazeče za obdobných podmínek, jako ostatní školy.

Očekává se, že tyto informace povedou k odpovědnějšímu přístupu ve výběru uchazečů do oborů středního vzdělání s maturitní zkouškou a tím bude mít vliv i na zvýšení počtu uchazečů hlásících se do oborů středního vzdělání s výučním listem (projeví se např. také náročnost procesu teoretického vzdělávání při výběru oborů vzdělání, pro které školy vyhláší přijímací řízení, a určení počtu uchazečů, kteří do nich budou přijímáni). Změna systému přijímacího řízení by tak měla sloužit i jako částečná protiváha **proti** velkému **vlivu normativního** financování.

V červenci 2014 MŠMT připravilo materiál „Vyhlášení pokusného ověřování metod, obsahu, forem, organizace přijímacího řízení ke vzdělávání pro obory středního vzdělání s maturitní zkouškou“, který je zároveň přípravným krokem k legislativnímu ukotvení jednotných testů pro maturitní obory vzdělání.

Povinná jednotná závěrečná zkouška pro obory vzdělání s výučním listem

Mezníky:

červenec 2014	je součástí aktuální novely školského zákona
1. ledna 2015	účinnost tohoto opatření

Reforma závěrečné zkoušky v oborech vzdělání s výučním listem probíhá úspěšně za příznivé odezvy odborných škol a zaměstnavatelů od školního roku 2003/04. **Cílem reformy** je trvale zajišťovat kvalitu vzdělávání žáků učebních oborů a prestiž učňovského školství. **Sjednocení požadavků** na obsah závěrečné zkoušky **zvyšuje srovnatelnost výsledků vzdělávání** v oborech vzdělání s výučním listem a má **významný vliv na kvalitu přípravy žáků** a jejich **dobré uplatnění v praxi**. Jednotná zadání vznikají v souladu s rámcovými vzdělávacími programy a kvalifikačním standardem. Jsou připravována ve spolupráci s učiteli ze škol a s odborníky z praxe nominovanými Hospodářskou komorou ČR.

Dosavadní stav prací umožnil, aby společné úsilí škol, MŠMT a NÚV bylo dovršeno **uzákoněním využití jednotných zadání závěrečných zkoušek**. Nejedná se o změnu, kterou by školy vnímaly jako zavádění převratných novinek do stávajícího prostředí, ale naopak **o úpravu již zavedené praxe**.

Podíl škol využívajících jednotná zadání zatím dobrovolně každým rokem **roste**. Většina škol již vlastní zadání nepřipravuje, ale přebírá témata jednotného zadání, a to pro všechny obory vzdělání, které vyučuje¹. Ve školním roce 2012/2013 skládalo závěrečnou zkoušku ve školním roce 84,5 % žáků v oborech vzdělání kategorie H (střední odborné vzdělání s výučním listem) a 61,5 % žáků v oborech vzdělání kategorie E (nižší střední odborné vzdělání s výučním listem).

V současné době je připravena **rozsáhlá databáze témat** (téměř 17 tisíc témat pro písemnou, ústní a praktickou zkoušku), která je předpokladem k tomu, aby se zadání závěrečných zkoušek v tom kterém oboru mohla každý rok obměňovat.

Internetový informační systém umožňuje **elektronickou realizaci písemných zkoušek** ve školách, **vytváření variant z již existujících témat** písemných a praktických zkoušek přímo na konkrétního žáka před zahájením dané zkoušky a **úpravu jednotných zadání pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami**.

Novela zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů, stanovuje **povinnost** středních škol **využívat jednotně stanovených zadání** závěrečných zkoušek v oborech středního vzdělání s výučním listem již **od školního roku 2014/2015**.

¹ Podíl škol využívajících jednotná zadání:

2007/08: 50 % (pilotní školy)

2009/10: 80 % (jednotná zadání zpřístupněna všem školám)

2010/11: 76 % škol s obory vzdělání kategorie H, 28 % škol s obory kat. E

2011/12: 81 % škol s obory vzdělání kategorie H, 61 % škol s obory kategorie E

2012/13: 86 % škol s obory vzdělání kategorie H, 77 % škol s obory kategorie E

Maturitní zkouška

Mezníky:

2014/15	zahájení MZ prostřednictvím veřejného média zahájení pilotního ověřování metody CBT
2015/16	možnost uznávání standardizovaných jazykových zkoušek v profilové
2016/17	integrace výběrové zkoušky z cizího jazyka do profilové části MZ
2017 – 2019	postupné rozšíření CBT
2019/20	zavedení povinné matematiky, dva typy MZ pro gymnázia a odborné školy v návaznosti na požadavky RVP a možnosti kvalifikační legislativy

Základní požadavky na maturitní zkoušku:

- MZ musí být předvídatelná a proveditelná,
- obsah zkoušek společné části MZ musí vycházet z katalogů požadavků a tyto katalogy musí být zveřejněny vždy nejpozději 24 měsíců před termínem konání zkoušek,
- použitá metoda testování musí reflektovat současný trend vývoje technologií při zachování dosažených testologických parametrů, srovnatelnosti a bezpečnosti,
- organizace a technologické zabezpečení nesmí omezovat validitu a reliabilitu testů,
- model MZ musí umožnit pružné nekonfliktní změny oborové skladby maturujících škol.

Uznávání standardizovaných jazykových zkoušek v profilové části MZ

Pokud se v profilové části MZ budou konat 3 povinné zkoušky, může ředitel školy stanovit, že za podmínek stanovených právním prováděcím předpisem lze jednu povinnou zkoušku konanou z cizího jazyka nahradit výsledkem úspěšně vykonané standardizované jazykové zkoušky z tohoto cizího jazyka, doložené jazykovým certifikátem. Toto opatření (s účinností od 1. ledna 2015) je součástí aktuální návrhu novely školského zákona.

Počítačem podporované testování

CZVV připravuje prováděcí projekt pilotního ověření implementace počítačem podporovaného testování (CBT) do organizační a technologické struktury MZ. Školy budou do projektu zařazovány v režimu certifikace technologické a personální připravenosti (dostatečné technologické vybavení a přiměřená kvalifikační struktura).

V jarním a podzimním zkušebním období roku 2015 bude probíhat na vybraném vzorku škol pilotní ověřování možnosti zavedení počítačem podporovaného testování (CBT) v rámci MZ. V rámci pilotních ověření se budou identifikovat slabá místa a hrozby, a to jak v oblasti testologické (zachování možnosti efektivního ověřování srovnatelné hloubky a rozsahu vědomostí a dovedností – zejména v matematice, eliminace diskriminačních prvků metody, atd.), tak i v oblasti technologického a personálního zabezpečení (školy musí mít k dispozici

takové množství funkční technologie a takovou „vybavenost“ kvalifikovaným personálem, aby zvládly realizaci MZ pro všechny maturanty ve stejném čase).

MZ 2016/17

Do modelu MZ v profilové části bude integrována další výběrová zkouška z povinných předmětů a to z cizího jazyka, ve formátu obdobném v jakém je v rámci pokusného ověřování realizována výběrová zkouška z matematiky (Matematika+). Ředitel školy bude mít povinnost tyto zkoušky nabídnout. Cílem této změny je především motivovat žáky ke studiu nabídkou kvalitní výběrové zkoušky, která bude schopna ověřit takové dovednosti a vědomosti žáků potřebné pro úspěšné zvládnutí studia na vysokých školách a bude pro vysoké školy akceptovatelnou indikací dosažených vědomostí a dovedností. Tato úprava je jednou z cest jak pozvednout celkovou úroveň jazykového vzdělání a matematické gramotnosti. Pokud si žák zkoušku vybere a nesloží ji, nic neztrácí, její hodnocení se neuvádí na vysvědčení a nemá vliv na celkové hodnocení maturitní zkoušky.

MZ 2019/20

Strategie vzdělávací politiky do roku 2020 plánuje do společné části MZ povinně zařadit matematiku, a to nejdříve od roku 2020, v návaznosti na systémové změny ve výuce tohoto předmětu v základním a středním vzdělávání. Zároveň se předpokládá zavedení dvou typů MZ odlišených pro obory vzdělání gymnázií a středních odborných škol tak, aby MZ respektovala požadavky na žáky kladená prostřednictvím RVP a možnosti kvalifikační legislativy; současně bude implementovaná mistrovská zkouška.

Společná část MZ se bude skládat ze tří povinných zkoušek:

1. Český jazyka a literatura
2. Cizí jazyk
3. Matematika (s výjimkou skupiny oborů 82 - Umění a užité umění a konzervatoře).

Mistrovská zkouška

Mezníky:

3. čtvrtletí 2014	projednání záměru Mistrovské zkoušky s partnery
1. čtvrtletí 2015	zahájení legislativních kroků a obsahové přípravy zkoušek
2019/20	realizace Mistrovských zkoušek

Hlavním cílem vytvoření modelu MiZk a jeho následného zavedení do praxe je podpořit další profesní růst absolventů oborů středního vzdělávání bez maturitní zkoušky zavedením mistrovské zkoušky, kterou by mohli skládat absolventi těchto oborů nejdříve 3-5 let po absolutoriu a jejíž úspěšné složení by umožňovalo vstup do terciárního vzdělávání.

Mezi základní přínosy MiZk pro stát je zvýšení společenské prestiže zejména absolventů oborů vzdělání s výučním listem, ale i ostatních absolventů oborů vzdělání s maturitní zkouškou. MiZk bude i vhodným motivačním nástrojem pro zvýšení zájmu o tyto obory vzdělání. MŠMT předpokládá, že MiZk přinese zkvalitnění služeb poskytovaných firmami v rámci příslušných živností, které budou zajišťovat absolventi mistrovských zkoušek. MiZk vzhledem ke své náročnosti a postavení ve vzdělávacím systému umožní vytvořit pro její absolventy alternativní cestu pro vstup na vysoké školy technického zaměření (podobně jako je tomu např. v Německu) a otevřít tak dosud rigidně sevřený systém prostupnosti vázaný na maturitní zkoušku.

Základní přínosy MiZk pro uchazeče akcentují zejména motivační faktor, kdy MiZk by řadila její nositele na výrazně vyšší společenskou úroveň (problematika společenské prestiže) a dále mistr by byl garancí vysokého řemeslného mistrovství (kvalita práce). Zařazení mistrovské zkoušky do 5. nebo případně do 6. stupně EQF (Evropského rámce kvalifikací) by nositelům otevřelo přístup k vyšším formám vzdělání, zejména v terciárním sektoru. Lze rovněž očekávat mezinárodní srovnatelnost a uznatelnost mistrovských zkoušek a absolventi se s ní budou moci prokazovat na evropském trhu práce.

Pro občany přinese MiZk záruku kvalitní práce, pocit jistoty a důvěry při zadávání zakázek. Mistr = ukazatel kvality práce (z hlediska významu pro běžnou praxi a občana-zákazníka).

Příprava mistrovské zkoušky by měla být záležitostí mezirezortní. Mělo by se jednat o projekt – společný model MŠMT, MPO (popř. dalších) a sociálních partnerů (např. HK, SPD aj). Významnou roli by přípravě v jednotlivých odvětvích mohly sehrát sektorové rady. Ve fázi přípravy a vytvoření modelu by mělo být garantem MŠMT. Projekt by logicky měl navazovat na nový model NZZ a stejně nenásilnou formou by měl být řešen postupným zařazováním oborů a kvalifikací navržených reprezentací zaměstnavatelů i cechů. Ve fázi vlastní realizace by významnou roli měli sehrát zaměstnavatelé, se kterými by MŠMT spolupracovalo především při vymezení zkoušek ve vybraných modulech.

Je zřejmé, že nutnou podmínkou pro plošné zavedení mistrovské zkoušky budou určité zásahy do **legislativy**. Základní související legislativní normou je **živnostenský zákon**. Cílem je, aby živnostenský zákon vzal mistrovskou zkoušku jako ekvivalent maturitní zkoušky. Je nutné dále vyřešit kodifikací ve **školském zákoně** vzájemné prostupnosti v rámci školství.

Potenciálně lze také využít **zákona č. 179/2006 Sb.**, o ověřování a uznávání výsledků dalšího vzdělávání a o změně některých zákonů (**zákon o uznávání výsledků dalšího vzdělávání**), v platném znění.

Mistrovská zkouška má vytvořit novou cestu vzdělávacím systémem do terciárního vzdělávání přes mistrovskou zkoušku bez maturitní zkoušky, tedy umožnit absolventům oborů vzdělání s výučním listem i absolventům oborů vzdělání kategorie L0 (nyní 4leté s maturitní zkouškou a s vysokým podílem praktického vyučování) alternativní přístup ke studiu na terciární úrovni (současný systém vzdělávání řeší otázku pokračování ve studiu na terciární úrovni u absolventů oborů středního vzdělání s výučním listem dvouletým vzděláváním v nástavbovém studiu ukončeném MZ). Kvalifikace mistrů (řemesla, odborného výcviku a provozního) budou zakotveny v Národní soustavě kvalifikací (NSK), kde stejně jako ostatní kvalifikace NSK budou mít své standardy, podle nichž budou probíhat zkoušky. Obsah standardů bude navazovat na obsah příslušných oborů vzdělání a vznikne ve spolupráci resortu školství a příslušných profesních cechů a svazů. Vytvořené kvalifikace budou zařazeny do příslušných úrovní EQF a národního rámce kvalifikací.

Zavedením mistrovské zkoušky se Česká republika hlásí k evropskému trendu podpořenému EQF Advisory Group, která doporučuje členským zemím EU řešit mistrovskou zkoušku v rámci implementace Evropského rámce kvalifikací (EQF) a národních rámců kvalifikací (NRK). Jsou přitom akceptovány různé přístupy vyplývající z národních specifik. S tím souvisí další potenciální benefit mistrovské zkoušky, kterým je mezinárodní srovnatelnost a uznatelnost kvalifikace „mistr“ zejména ve středoevropském regionu. Současně bude podpořeno využívání EQF jako referenčního nástroje pro srovnávání úrovní kvalifikací v různých systémech a pro podporu jak celoživotního vzdělávání, tak i rovných příležitostí a další integrace evropského trhu práce.

Rok 2015 – rok technického vzdělávání

Mezníky:

3. čtvrtletí	zpracování programové realizace s partnery
1. ledna 2015	zahájení roku technického vzdělávání

Danou problematiku významně řeší podepsaná smlouva o vzájemné spolupráci mezi Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy a Svazem průmyslu a dopravy ČR (SPD ČR). Spolupráce se týká zejména podpory technického vzdělávání dětí a mládeže (a spolupráce při vyhlášení Roku 2015).

Ve 3. čtvrtletí 2014 MŠMT společně s SPD ČR a dalšími sociálními partnery připraví programovou realizaci Roku 2015 – jako roku technického vzdělávání v rámci níž se počítá např.: s PR kampaní; podporou konferencí, seminářů, dnů otevřených dveří, aktivní návštěvy školy atd.; provázání s plánem výzev OPVTV; podpora zájmového vzdělávání a soutěží; podpora dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků atd. Součástí této programové realizace bude vyčíslena i finanční náročnost.

Vyšší odborné vzdělávání

Mezníky:

2. pololetí 2014	aktualizace základní vize o VOŠ projednání se zástupci české konference rektorů
------------------	--

Vzdělávací programy vyšších odborných škol musí zůstat široce dostupné a musí být vytvořeny formální předpoklady pro oboustrannou prostupnost mezi profesně orientovanými bakalářskými studijními programy a vzdělávacími programy vyšších odborných škol (úpravou legislativních norem).

Zavedením mistrovské zkoušky vytvořit formální předpoklady pro přístup absolventů oborů vzdělání s výučním listem k terciárnímu vzdělávání, zejména profesně zaměřenému.

Bude potřeba využívat ve větší míře kapacity vyšších odborných škol pro vzdělávání osob, které v období elitního terciárního vzdělávání do vysokoškolského či vyššího odborného nevstoupily nebo studium nedokončily.

Zásadním krokem je projednání alternativ dalšího vývoje VOŠ se zástupci České konference rektorů, které mohou být klíčovým východiskem pro budoucnost VOŠ

Financování regionálního školství

Mezníky:

březen 2014	byl vyhlášen RP na podporu odborného vzdělávání
prosinec 2014	vyhlášení dalšího RP na podporu odborného vzdělávání
2015	zajištění transparentního a cíleného růstu platů zaměstnanců ve veřejném školství (o 3,5 %)
1. ledna 2016	nový systém republikových normativů vázaných na konkrétní vzdělávací činnosti v RgŠ

Rozvojový program na podporu odborného vzdělání

V březnu 2014 byl vyhlášen *Rozvojový program na podporu odborného vzdělávání ve výši 200 mil. Kč*². Krajské úřady obdržely přímým rozpisem finanční prostředky účelově určené na podporu odborného vzdělávání ve vybraných oborech, které lze z pohledu potřeb trhu práce, popřípadě i z pohledu unikátnosti a tradice považovat v daném území za nenahraditelné. V těchto vybraných oborech, z důvodu nízkého zájmu žáků o vzdělávání nebo i z důvodu objektivně nižší potřeby takto specializovaných budoucích odborníků, je nutné vzdělávat žáky ve třídách s nižším počtem žáků (vznik tzv. víceoborových tříd), což ve stávajícím systému financování RgŠ vedlo k podfinancování odborného vzdělávání v těchto třídách. Dalším cílem tohoto rozvojového programu je získání kvalifikovaných podkladů od krajských úřadů v rámci připravované reformy financování regionálního školství v oblasti odborného vzdělávání.

MŠMT je připraveno v roce 2015 na tento rozvojový program navázat dalším programem, který bude vycházet z analýzy předchozího ročníku.

Reforma financování RgŠ

Pro rok 2015 je prvořadou prioritou při financování RgŠ zajištění transparentního a cíleného růstu platů zaměstnanců ve veřejném školství (o 3,5 %). Růst platů zaměstnanců veřejného sektoru RgŠ je zároveň hlavním důvodem toho, že se pro rok 2015 nenavrhují žádné změny v systému financování RgŠ, neboť jakákoliv systémová změna ve financování by mohla svým dopadem na konkrétní školy a školská zařízení prokazatelnost zajištění růstu platů zpochybnit, popř. i zcela negovat.

Od 1. ledna 2016 nahradit stávající systém republikových normativů, vázaných na věkové kategorie, systémem republikových normativů a příplatků vázaných na konkrétní vzdělávací činnosti v RgŠ ÚSC.

Tento nový systém republikových normativů a příplatků vázaných na konkrétní vzdělávací činnosti v RgŠ ÚSC (nutná je odpovídající úprava dle odst. 1 § 161, školského zákona) umožní mnohem lepší identifikaci rozpočtových zdrojů vynakládaných MŠMT pro každý kraj jak na jednotlivé stupně vzdělávání, tak i na jednotlivé obory vzdělání, umožňuje zároveň ministerstvu (v případě potřeby) provádět i určitou regulaci použití vynakládaných zdrojů a to jak v úrovni:

² rozvojový program zasahuje 2. pololetí školního roku 2013/14 a 1. pololetí školního roku 2014/2015

- a) **„objemové“ regulace** (rozhodnutím, že pro vlastní vzdělávání v MŠ a v ZŠ musí krajský úřad „použít“ ministerstvem dané % celkového objemu prostředků, přidělených mu pro tuto oblast prostřednictvím příslušných republikových normativů, příplatků a opravných koeficientů)
- b) **„oborové“ regulace** (stanovením závazného minima krajského normativu oborů odborného vzdělání z normativu republikového – např. 70 %. Zbylých 30 % rozpočtových zdrojů přidělených mu republikovými normativy pro odborné vzdělávání by krajský úřad mohl krajskými normativy „přerozdělit“ mezi jednotlivé obory odborného vzdělání na svém území s ohledem na aktuální potřeby trhu práce v daném kraji).

Karierní systém pedagogických pracovníků a další témata vztahující se k přípravě učitelů odborných předmětů a praktického vyučování

Mezníky:

duben 2014	byl vyhlášen RP na podporu DVPP v prostředí reálné praxe
1. ledna 2015	účinnost novely zákona č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících
15. ledna 2015	ukončení IPn Karierní systém
2015	vyhlášení dalšího RP zavádění Karierního systému do praxe

Rozvojový program na podporu DVPP v prostředí reálné praxe

Cílem rozvojového programu, který byl v roce 2014 podpořen částkou 5 mil. Kč je, prohlubováním spolupráce středních škol a zaměstnavatelů, zvyšování odborných kompetencí učitelů odborných předmětů a praktického vyučování a zkvalitňování úrovně odborného vzdělávání spočívající ve zvýšení odborných znalostí a dovedností absolventů, které jim umožní lepší uplatnění na trhu práce. Získané kompetence proškolených učitelů budou následně využity v inovacích školních vzdělávacích programů.

Z důvodů podpory technického vzdělávání je rozvojový program zaměřen na podporu vzdělávání učitelů odborných předmětů a praktického vyučování následujících skupin oborů vzdělání, které ministerstvo považuje za technické obory vzdělání:

- 18 Informatické obory,
- 23 Strojírenství a strojírenská výroba,
- 26 Elektrotechnika, telekomunikační a výpočetní technika,
- 28 Technická chemie a chemie silikátů,
- 36 Stavebnictví, geodézie a kartografie,
- 39 Speciální a interdisciplinární obory.

MŠMT je připraveno v roce 2015 na tento rozvojový program navázat dalším programem, který bude vycházet z analýzy předchozího ročníku.

Novela zákona o pedagogických pracovnících

Touto novelou ministr školství ve spolupráci s odbory a pedagogickými fakultami fakticky odvrátil hrozbu personální krize na školách po celé České republice.

V oblasti podpory odborného vzdělávání novela umožní:

- ředitelům škol zaměstnávat po nezbytně nutnou dobu pedagogické pracovníky, kteří nesplňují podmínky odborné kvalifikace, kdy ředitel školy prokazatelně nemůže zajistit výuku kvalifikovaným pedagogickým pracovníkem nebo v průběhu školního roku bude nucen nečekaně zajistit na přechodnou dobu výuku jiným pedagogickým pracovníkem, který by případně nesplňoval podmínky

- kvalifikace (např. z důvodu náhlého dlouhodobého onemocnění kvalifikovaného pedagoga),
- ředitel školy může v odůvodněných případech rozhodnout, že **upouští od předpokladu splnění odborné kvalifikace u pedagogického pracovníka, který k 1. lednu 2015 dosáhl věku 55 let, a dlouhodobým výkonem přímé pedagogické činnosti na příslušném druhu nebo typu školy nejméně po dobu 20 let prokázal schopnost výkonu požadované činnosti**; rozhodnutí musí být vydáno písemnou formou; v tomto případě se předpoklad odborné kvalifikace pro pracovní právní účely nepovažuje za splněný,
 - novela zákona rovněž **umožní na základě rozhodnutí ředitele zaměstnávat na zkrácený úvazek (do 0,5) odborníky z praxe**, aktivní umělce či trenéry, kteří by jinak nesplňovali podmínky kvalifikace a mohou být pro školy přínosem v rámci své odbornosti.

Karierní systém

MŠMT připravuje nastavení karierního systému pro učitele v rámci IPn (15. března 2012 až 15. ledna 2015). Projekt řeší dlouhodobě očekávaný karierní systém v oblasti školství, jehož cílem je zejména:

- celoživotní zvyšování kvality jejich práce s návazností na motivující systém odměňování podle transparentních pravidel,
- zvyšování profesionality a zlepšování pracovních podmínek pedagogických pracovníků,
- zvýšení motivace učitelů a uchazečů o učitelské povolání o tuto profesi.

V rámci projektu se vytváří **víceúrovňový standard pro učitele a pro ředitele**, podmínky a možnosti karierního postupu, hodnotící procesy a návrh institucionální a finanční zajištění celého systému. V rámci projektu IPn Karierní systém budou vytvořena kritéria, stanoveny podmínky pro pravidelné hodnocení učitelů a vytvořena metodika hodnocení učitelů jako pomůcka pro ředitele.

V rámci navrhovaného karierního systému si bude učitel moc volit svoji cestu dalšího rozvoje. Karierní systém je postaven na třech karierních cestách:

1. Cesta rozvoje profesních kompetencí
2. Cesta směřující ke specializovaným pozicím ve školách
3. Cesta směřující k funkčním pozicím

Standard učitele je výchozím bodem pro první z uvedených cest. Je navržen jako nástroj pro dosahování, udržování a zvyšování kvality práce učitele a postihuje i rozsah působení učitele v systému. Umožňuje rozpoznání kvality a jejího zúročení v práci učitele ve prospěch žáků ve třídě i ve prospěch ostatních učitelů ve škole i mimo ni.

Postup mezi jednotlivými kariérními stupni 1. kariérní cesty je podmíněna úspěšným zvládnutím **atestačního řízení**.³ V průběhu atestačního řízení bude učitel obhajovat s využitím výběrového profesního portfolia naplnění standardu učitele ve vyšším kariérním stupni.

Při rozhodování o postupu učitele do vyššího kariérního stupně bude atestační komise posuzovat práci učitele na základě trojice ukazatelů, které reflektují nastavení kariérních stupňů v rámci kvality práce a rozsahu působení učitele.

³ Přesná podoba atestačního řízení se v dané chvíli připravuje. Na rozdíl od mnohých zahraničních systémů nebude atestační řízení založeno na získávání kreditů např. za vzdělávací akce, ale bude navázáno na dosavadní profesní kariéru učitele a bude vycházet z „obhajoby“ profesního portfolia učitele.

Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání (OP VVV)

Mezníky:

9. červenec 2014	vláda ČR schválila OP VVV pro období 2014 – 2020
červenec 2014	oficiální zahájení dialogu s Evropskou komisí
leden 2015	je plánováno vyhlášení výzev ⁴

Nový operační program navazuje na aktuálně realizované operační programy v období 2007–2013 (OP VaVpI a OP VK). Operační program byl připravován na základě principu partnerství a je navržen jako multifundový – zahrnuje intervence z Evropského fondu pro regionální rozvoj a z Evropského sociálního fondu. OP VVV musí ještě schválit Evropská komise.

Na oblast podpory odborného vzdělávání se zaměřuje specifický cíl 5 z 3. prioritní osy: Zvyšování kvality vzdělávání a odborné přípravy včetně posílení jejich relevance pro trh práce. Cílem tohoto specifického cíle je **podpora motivace dětí, žáků a studentů ke studiu technických a přírodovědných oborů, zlepšení odborné a podnikatelské kompetence absolventů a zvýšit jejich uplatnitelnost na trhu práce.** Doprovodným cílem je zlepšení podmínek pro vzdělávání dospělých na školách a zvýšení přínosu tohoto vzdělávání pro jejich uplatnitelnost.

Výsledkem intervencí bude:

- 1. Zvýšení zájmu dětí a žáků o studium technických a přírodovědných oborů a motivace uplatnit toto vzdělání na trhu práce;**
- 2. Rozšíření „polytechnické výchovy“ v MŠ pro rozvoj kreativity, osobního vyjadřování, logiky, a manuální zručnosti a zvýšení kvality vzdělávání v technických a přírodovědných předmětech na ZŠ, SŠ a VOŠ;**
- 3. Zvýšení spolupráce škol a zaměstnavatelů** při realizaci formálního vzdělávání (vč. praktického vyučování) i neformálního a **zájmového vzdělávání** (vč. stáží). Bude podpořena spolupráce škol, dalších vzdělávacích zařízení a organizací a zaměstnavatelů jednak při úpravách ŠVP, které povedou k dosažení klíčových a odborných kompetencí žáků posilujících jejich uplatnitelnost na trhu práce, dále při zvyšování účasti zaměstnavatelů na profesně specifickém počátečním vzdělávání, na zkvalitnění kariérového poradenství a při podpoře manuální zručnosti, kreativity a zájmu o přírodní a technické obory;
- 4. Rozšíření spolupráce mezi školami při výuce,** sdílení dobré praxe a propojení neformálního, zájmového a odborného vzdělávání **zaměřené na inovace technologií a efektivní výuku** odborných a podnikatelských kompetencí a podporu žáků s vynikajícími výsledky v praktických předmětech;
- 5. Zvýšení kapacity i kvality kariérového poradenství** na školách, s cílem omezit předsudky a snížit vliv osobních a společenských faktorů (například pohlaví, zdravotní

⁴ Musí být schváleno EK a MMR - NOK musí připravit monitorovací systémy pro předkládání a monitoring projektů.

stav, etnický původ či rodinné zázemí) na vzdělávací trajektorie a volbu povolání žáků a zvýšit relevanci kariérového poradenství pro potřeby trhu práce;

6. **Zvýšení relevance RVP** k potřebám zaměstnavatelů a posilující dlouhodobou uplatnitelnost absolventů na trhu práce;
7. **Rozvoj předpokladů odborných škol realizovat vzdělávání dospělých** ve vazbě na definované profesní kvalifikace a **zvýšení prostupnosti mezi programy počátečního, neformálního, zájmového a DV** prostřednictvím systému uznávání výsledků předchozího učení.

Mezi klíčové externí faktory, které ovlivní realizaci intervencí, patří míra zájmu zaměstnavatelů spolupracovat více se školami a míra zájmu škol o vzdělávání dospělých.